

Katalóniában a sajtónkról

Lapunk reprezentánsa is ott volt ama spanyolországi egyeztetésen, amelyen az európai kisebbségek vezető lapjainak küldöttei tájékoztak, tárgyaltak. Oldalunkon erről számolunk be.

Szeghalmi Örs szerkesztő képviselte a Bihari Naplót azon a barcelonai tanácskozáson, amelyet március 7-13. között tartottak a metropolisban, és amelyen az európai kisebbségek státsusa, az etnikumok sajtójának helyzete volt a téma. Az egyhetes egyeztetésre mindössze 10 újságíró kapott meghívást Európa különböző államaiból.

Kettős célja volt a rendezvénysorozatnak (amelyhez hasonló egyébként a kedvező tapasztalatok miatt a jövőben évente tartanak majd az öreg földrész különböző, kisebbségek lakta térségeiben). Egyrészt az volt a cél, hogy a kiválasztott szerkesztők behatóan

felvétel nyomán rendszeres lesz a kapcsolattartás a lapok között, így a Bihari Napló észtországi, németországi, olaszországi, finnországi, szlovákiai és spanyolországi szakmai szövetségekre lelt. Megegyezésünk szerint a gyakorlatilag állandósuló konzultáció mellett kölcsönös szakmai segítség is igénybe vehető a felek bármelyike részéről.

Remél az elnök

A barcelonai látogatás hivatalos része egyébként a katalán parlamentben folytatott egyeztetéssel indult. A küldöttséget Ernest Benach I Pasqual, a katalán törvényhozás elnö-

Így jöttünk: a küldöttek gépei egymás után landoltak Barcelonában

napirenden van a romániai magyarság fontosabb ügyeivel is, ugyanakkor abban bízunk, hogy az EU-csatlakozás és a „középtávon várható” életszínvonal-emelkedés nyomán a romániai magyarok problémái is szelídülni fognak.

Óriási befektetés

Első látásra abszurdnak tűnhet az, amit a delegáció a vezető katalán napilap, az El Periódico de Catalunya szerkesztőségében tett látogatásakor tapasztalt. A több mint negyedmillió példányban megjelenő lapnak ugyanis spanyol és katalán verziója is kapható; ám annak dacára, hogy az újságot szinte csak katalánok készítik, spanyolul írják meg minden cikket. Ezt követően egy szoftver másodpercek alatt, rendkívül precízen lefordítja az egész (75-100 oldalas!) lapot katalánra, így megy nyomdába a két, külalakban és tartalommal is teljesen egyforma verzió.

Rosa Massague, az El Periódico külkapcsolati osztályának igazgatója elmondta: „Azért dolgozunk spanyolul, mert a lap spanyol nyelven indult 1978-ban, a Franco-diktatúra vége

felé. Másképp nem lehetett akkor. Ráadásul a mostani szoftver csak spanyolból tud fordítani. Amúgy a két nyelv igen hasonló, mégsem cserélhetjük meg a sorrendet.” Az 530.000

Benach I Pasqual parlamenti elnök

szót ismerő program egyébként kilencmillió euróba került, ultramodern, mégis további 30 alkalmazottat kellett felvenniük a felügyeletére, amikor 1992-ben átálltak a kétnyelvű lapkiadásra. (Némileg hasonló elvi alapvetésű projektje egyébként a '90-es évek elején lapunknak is volt, amikor a BN Directet adtuk ki román nyelven. Ám ez nem bizonyult hosszú életűnek. És nem véletlenül: az általunk megkérdezett szakértők szerint a kétnyelvű lapkiadás „sehol a világon nem működik igazán”, csak Katalóniában. Ennek okai sokrétűek, oldalakon át lennének elemezhetőek.)

Az El Periódico egyébként óriási csapattal dolgozik: több ezren vannak, csak újságírójuk több mint száz van. „Nagyobbak vagyunk, mint az úgymond kisebbségi lapok általában. De ez kell is, van kereslet mindkét kiadásunkra” – jegyezte meg Massague.

Bemutatás: végig profi rendezvényszervező gardírozta a csoportot

megismerkedjenek az egyik legnagyobb és sok vonatkozásban számos esetben példaként szolgáló európai nemzeti közösség, a katalánok helyzetével. A másik lényeges szempont a kisebbségi sajtó erősítése volt, az egyes országokban működő piacvezető lapok kooperációjának szorosabbra fűzése révén. Ez utóbbi témában született is egy külön megegyezés a résztvevők között: a megállapodás szerint a barcelonai kapcsolat-

ke fogadta, aki a díszbéd során egyebek mellett kifejtette: a katalánok ugyan nem tartják magukat kisebbségnek – hanem a spanyol államot alkotó nemzetek egyikének –, mégis tisztában vannak az egyes kisebbségek gondjaival, mivel nekik maguknak is folyamatos küzdelmet jelent status quójuk, sőt, nemzeti egységük fenntartása a folyamatos kaszáliai (spanyol) hatásokkal dacolva. Benach I Pasqual elmondta, hogy

Az El Periódico szerkesztőségének egy kis töredéke

Két verziót mutat Massague

Látogatóban a vezető multimédia-csoport székhelyén

Egy teljes napot töltött a delegáció Katalónia legszegényebb részének „fővárosában”, a nagyváradnyi méretű Lleidában. (Persze aki romániai szemmel nézi, az nem lát szegénységet.)

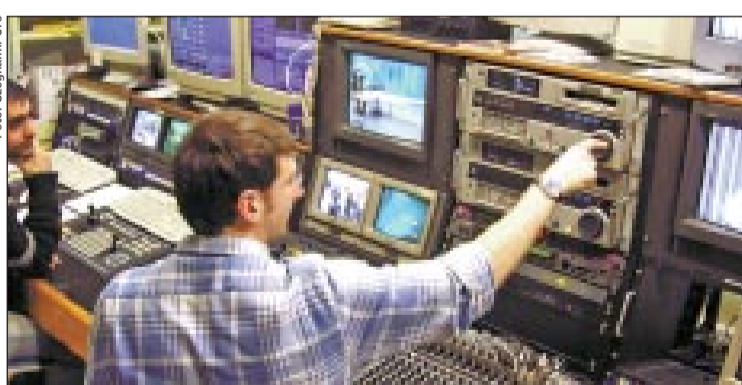
Érdekes, hogy pont a szegénynek mondott Lleidában működik Katalónia legnagyobb multimédia-csoportja, a környéket átszelő folyóról elnevezett Segre. A katalán csoport televíziót, rádiót, honlapokat működtet, napilapokat és magazinokat ad ki.

Mint minden, ami katalán, a nemzetiségi média is a Franco-diktatúra után kapott új életre, ám a kezdeti lelkesedés nem

pótolta a hozzáértést, így a Segre című lap alapítása után két hónappal csődbe is ment. 1982-ben aztán a volt alkalmazottak ismét beindították, két évvel később pedig már egy több lapon álló médiakonzernként fejlődött tovább. Ők is kétnyelvűek (ez ugyanis a piacon való megmaradás alapja: a katalánok mellett a térség spanyoljai is hallgatják a rádiót, nézik a tévét, veszik a lapokat). A Segre tehát ugyanúgy egy méregdrága szoft segítségével fordítja a spanyol eredetiben készülő lapjait, 3 másodperc/oldal sebességgel. Sőt, Juan Cal Sánchez vezérigazgató beszélgetésünkön állította: az El Periódicot is megelőzve az egész országban ők voltak az elsők, akik ilyen rendszert vezettek be.

Relatív siker

A romániai magyar társadalmi és médiaviszonyok között igen szépnek mondható, hogy

A médiacsoport tévéadóinak keverőszobájában

az egész országban legsikeresebb magyar megyei napilap, a Bihari Napló átlagos nyomtatott példányszáma 18.000. Összehasonlításképpen: a Segre Group Segre című napilapja kétszer ennyi példányban jelenik meg, ám ezzel az eredménnyel ott nem büszkélkedhetnek. A katalóniai média toplistáján negyedik. Persze ez az összehasonlítás csak az információtartalma mi-

att érdekes, amúgy a két ország médiáját befolyásoló összes tényező eltérő, így párhuzamba nem állíthatóak a kiadványok.

Íme egy másik példa erre: a Bihari Napló egy példánya 6000 lejbe kerül, s ezt sokan drágállják. Katalóniában (és általában az EU-ban) egy regionális napilap 1 euró, amit ők átlagosan elfogadható árnak mondanak. (Folytatása holnapi lapszámunkban.)

MIDAS: A FŐSZERVEZŐ

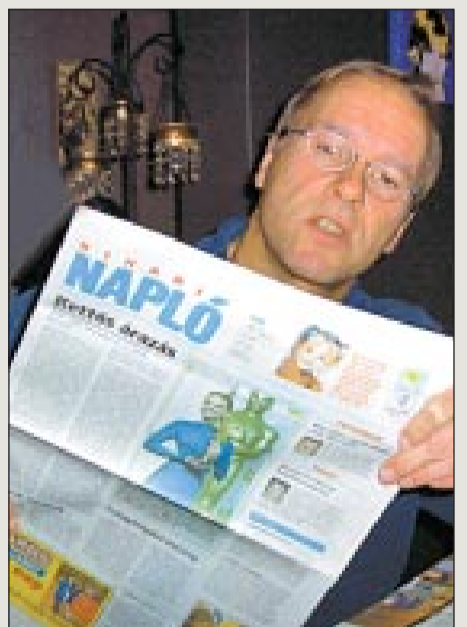

Az európai kisebbségek legismertebb lapjainak katalóniai tájékozódását a kisebbségi nyelvű napilapok nemzetközi egyesülete, a MIDAS kezdeményezte és szervezte. A MIDAS-nak jelenleg 26

olyan kiadvány a tagja, amely vezető szerepet tölt be az egyes országok kisebbségi sajtópiacán. Romániából két tagja van a szervezetnek, a Bihari Napló és a kolozsvári Szabadság. A MIDAS – a tagjai sorába felvett lapok olvasói révén – Európa több mint 60 millió lakosát képviseli, így a legreprezentatívabb nemzetközi szakmai szervezetek egyike. A múlt hét folyamán Barcelonában és annak körzetében megejtett tájékoztató, illetve tanácskozássorozat ötlete tavaly született meg a MIDAS berkeiben. A rendezvények célja, hogy az újságírók alaposabban és közvetlenül megismerkedhessenek az öreg kontinensen élő etnikumok helyzetével, képet alkothassanak arról, milyen gondokkal küzdenek más kisebbségek, illetve miféle megoldásokat sikerült találniuk egyes térségekben. Günther Rautz, a MIDAS főtitkára (képzünkön) a barcelonai vizit alkalmával elmondta: „Pompás alkalom ez arra, hogy az egyes etnikumok vezető lapjainak munkatársai kitekinthessenek saját kisebbségeik helyzetéből. Már egymással egyeztetve is más és más konstellációkról kapnak behatóbb tájékoztatást, s most külön megvizsgálhatják azt is, miként él Európa egyik legnagyobb etnikuma, a katalán közösség. Elmondhatjuk: az eddiginél is szélesebb látókörű, tájékozottabb, felkészültebb újságírók térnek vissza innen saját hazájukba.”

Hogy képpen legyünk...

Barcelona a központja Spanyolország Katalónia tartományának. Katalónia nemcsak társadalmi, nyelvi kulturális hagyományait és jellemzőit tekintve különül el a spanyol anyországtól, hanem gazdasági fejlettsége is kiemelkedő, az egész Spanyolország „motorja”. Katalónia 31.390 négyzetkilométeres területen fekszik, lakosainak száma 6,5 millió. Katalónia 1979 óta autonóm régió. A generálitát a múlt közigazgatási és kormányzási formáinak a szerves folytatása; alkotói a parlament, a kormányzó tanács és az elnök. Katalónia fővárosával, Barcelonával együtt az ország fontos gazdasági körzete, az össznemzeti termék kb. 20 százaléka származik e térségből. Nem véletlen, hogy a regionalizmus és a régiók nemzetközi aktivitását vizsgáló tanulmányok sokszor a katalán példát emelik ki. Ez ugyanis az az autonóm tartomány, ahol a leginkább és a legintenzívebben a kültevékenység bontakozik ki. Katalóniának kettős célja van a nemzetközi kapcsolatok erősítésével: a nemzeti identitás védelme és a különbözőség hangsúlyozása a többi spanyol régiótól; másrészt saját gazdasági érdekeinek az előmozdítása.

A trendről.

A katalóniai egyeztetésen részt vevő csoport tagjai közül mindenki megnevezte mindenkét. (Képzünkön például a németországi holland újságíró vezető személyisége, Jens Nygaard nézi a mienket, és nagyon kedvesen úgy tesz, mintha értené is, amit olvas, de persze nem.) A nyelvi különbözőségek ellenére azonban a csapat tagjai megállapíthaták: az európai kisebbségi lapok egyre korszerűbb arculatúak. A komoly kiadványokra az is mind jellemzőbb, hogy erős pénzügyi háttérük, gyakorta külföldi, tőkeerős kiadójuk van, így nemcsak a túlélés, hanem a fejlődés is biztosított.

Ébéd a Segrenél